

Лекція 6. Особливості домедичної допомоги дітей та підлітків.

Навчальні питання:

1. Домедична допомога у разі ран різного роду
2. Домедична допомога у разі травм, переломів та опіків.
3. Домедична допомога у разі алергічних реакцій та астми
4. Домедична допомога у разі удавлення.

1. Домедична допомога у разі ран різного роду.

Рани - порушення анатомічної цілісності тканин (у тому числі внутрішніх органів), викликане зовнішнім механічним впливом. Існують різні класифікації ран у залежності від спеціалізації завдань (наприклад, медицина, криміналістика).

У домедичній допомозі використовується класифікація за способом надання домедичної допомоги:

- садно;
- рана з чужорідним тілом;
- проникаюче поранення грудної клітки;
- рана живота;
- укуси тварин.

Розглянемо принципи надання домедичної допомоги.

Садно необхідно промити чистою водою, мильним розчином або хлоргексидином. Після обробки рани слід накласти чисту пов'язку. Спостерігайте за станом рани. У разі погіршення стану звертайтеся до лікувального закладу.

Рана з чужорідним тілом. Чужорідне тіло (скло, ніж, цвях, осколок тощо), що глибоко проникло в тіло постраждалого, може також пошкодити кровоносні судини. Ні в якому разі не витягуйте чужорідне тіло з рани, щоб запобігти посиленню кровотечі. Крім того, чужорідне тіло може мати нерівні краї і повторно травмувати постраждалого при спробі його витягнути. Чужорідне тіло слід зафіксувати кількома валиками (якщо чужорідне тіло пройшло наскрізь — зафіксувати з двох сторін), далі накласти пов'язку.

Проникне поранення грудної клітки — це поранення, при якому пошкоджуються не тільки поверхневі тканини, а й внутрішні органи грудної порожнини, що може призвести до виникнення напруженого пневмотораксу. Напружений пневмоторакс виникає через різницю тисків у навколишньому середовищі та грудній порожнині людини, що стає причиною стискування легень та призводить до небезпечних порушень її функції.

Ознаки і симптоми:

- поверхневе, пришвидшене, ускладнене дихання;
- всмоктуючий звук з рани при кожному вдиху;
- прискорене серцебиття;
- можлива кровотеча;
- холодний, липкий піт.

Домедична допомога:

- ✓ закрити рану рукою самого постраждалого;
- ✓ допоможіть зайняти зручне положення постраждалому;
- ✓ закрийте рану пов'язкою, якщо стан постраждалого погіршується або ви його самостійно транспортуєте.

Поранення черевної порожнини:

- ❖ при пораненні черевної порожнини, що супроводжується випадінням внутрішніх органів, - не вправляйте їх назад;
- ❖ накладіть чисту вологу пов'язку.

Укуси тварин. Укуси домашніх і диких тварин, таких як кішки, собаки, лисиці, щура тощо небезпечні зараженням захворюваннями і інфікуванням. Одне з найбільш небезпечних захворювань - сказ. Рану необхідно промити

чистою водою, накласти чисту пов'язку і обов'язково звернутися до лікувального закладу з метою профілактики (наприклад, правця і сказу).

Увага! Будь-яка рана може призвести до правця.

2. Домедична допомога у разі травм, переломів та опіків.

Травми

Травми опорно-рухового апарату

Травми опорно-рухового апарату дуже поширені. Вони виникають за різних обставин: при падінні, незграбних або раптових рухах, автомобільних аваріях тощо. Основні типи травм кінцівок: *перелом (закритий, відкритий), вивих, розтягнення і розриви зв'язок та м'язів, забої.*

Ознаки та симптоми:

- ✓ біль;
- ✓ набряк;
- ✓ порушення звичайної рухової функції;
- ✓ можлива зміна кольору шкіри;
- ✓ деформація кінцівки;
- ✓ зовнішня кровотеча (відкритий перелом);
- ✓ відчуття хрусту в кістках або тріскотливий звук у момент отримання травми.

Невідкладна допомога:

- ✓ спокій;
- ✓ забезпечення нерухомості пошкодженої частини тіла;
- ✓ холодний компрес на місце травми.

Принципи іммобілізації: якщо професійна допомога не може бути надана на місці, вам необхідно самостійно транспортувати постраждалого до медичного закладу. У такому випадку вам необхідно іммобілізувати (знерухомити) травмовану кінцівку або самого постраждалого. *Іммобілізація* - це забезпечення нерухомості пошкодженої частини тіла за допомогою різноманітних шин. *Шини* накладаються для зменшення болю, запобігання додаткових ускладнень, зменшення ризику додаткової кровотечі, запобіганню переходу закритого перелому у відкритий тощо.

Види шин:

- анатомічні;
- м'які;
- жорсткі.

Правила накладання шин:

-) шина накладається без зміни положення травмованої кінцівки;
-) зафіксуйте шиною суглоби вище і нижче місця передбачуваної травми;
-) до і після накладення шини перевірте кровообіг у пошкодженій частині тіла. Запитайте у постраждалого чи німіють у нього кінчики пальців пошкодженої кінцівки. Також перевірте пальці постраждалого: вони повинні бути теплими на дотик і мати рожевий колір нігтів. При скаргах на оніміння послабте пов'язку що фіксує накладену шину.

Травми голови, шиї і хребта

Травма голови може призвести до зміни функції пам'яті, емоцій і мовлення. У разі пошкодження ділянки мозку, що контролює відповідну частину тіла, ця частина може назавжди втратити свої функції. Травма хребта може спричинити тимчасові та постійні паралічі, втрату чутливості, функцій руху, а також може стати смертельною. Ознаки і симптоми травм голови і хребта можуть проявлятися одразу або через деякий час після травми.

Небезпечні травми найчастіше можливі в результаті:

- ✓ падіння з висоти;
- ✓ стрибків у воду;
- ✓ нанесення сильного удару по голові або тулубу;
- ✓ дорожньо-транспортної пригоди;
- ✓ вибуху.

Ознаки і симптоми:

- зміна рівня свідомості, сонливість, затьмарення свідомості, непритомність;
- сильний біль або тиск у голові, шиї або спині;

- поколювання або втрата чутливості в пальцях рук та ніг;
- втрата функцій руху частини тіла;
- незвичні бугристі новоутворення на голові або хребті;
- виділення крові або спинномозкової рідини з вух або носа;
- сильна кровотеча в ділянці голови, шиї або хребта;
- судоми;
- ускладнене дихання.

Домедична допомога:

- ✓ викличте екстрену медичну допомогу;
- ✓ підтримуйте руками голову постраждалого з обох боків у тому положенні, в якому ви його знайшли;
- ✓ слідкуйте за рівнем свідомості та дихання;
- ✓ підтримуйте нормальну температуру тіла постраждалого;
- ✓ за необхідності (втрата свідомості, нудота, внутрішня кровотеча тощо), перекладіть постраждалого у відновне положення, при цьому необхідно забезпечити нерухомість хребта.

Не рухайте постраждалого, якщо до місця пригоди наближається екстрена медична допомога. Якщо на постраждалому є захисний шолом, не знімайте його без необхідності!

Опіки – це ушкодження м'яких тканин, які отримані під дією високих температур, хімічних речовин, дії електричного струму або сонячних променів. Відповідно, опіки бувають: термічні, хімічні, електричні та сонячні. Опіки можна умовно розділити на поверхневі, помірно глибокі і глибокі.

Ознаки:

- Поверхневий опік: біль, печіння, почервоніння, набряк.
- Помірно-глибокий опік: сильний біль, печіння, почервоніння і пухирі з прозорою рідиною.
- Глибокий опік: може виглядати чорним або білим і сухим (нагадує пергамент).

Якщо постраждав найглибший шар шкіри, то на місці самого опіку біль не відчувається, тому що уражаються нервові закінчення. Однак больові

відчуття виникають у пошкодженій шкірі навколо опіку, яка обпечена значно менше.

Домедична допомога

Для всіх типів опіків допомога буде однаковою.

1. Прибрати вражаючий фактор. 2. Охолоджувати місце опіку прохолодною водою до 20 хвилин або поки біль не зменшиться (якщо біль повернувся, охолодження повторити). 3. Зняти одяг і прикраси, якщо вони не прилипли до шкіри. 4. При порушенні цілісності шкіри - охолоджувати місце опіку, попередньо накривши його вологою тканиною. 5. Накласти вологу пов'язку.

Хімічний опік: якщо опік викликаний сухою хімічною речовиною, спочатку струсіть суху речовину, не забуваючи про власну безпеку (не струшувати руками, а робити це через тканину і від себе), а потім надайте першу допомогу, як при термічному опіку.

Опіки ока:

- ✓ *опік ока:* якщо хімічна речовина потрапила в око, промийте око великою кількістю проточної води. При цьому пошкоджене око повинне бути нижче здорового, щоб уникнути пошкодження і другого ока.
- ✓ *світловий опік очей.* Ознаками у постраждалого можуть бути: відчуття чужорідного тіла в оці, печіння в оці, розмитий фокус зору або втрата зору, червоні або водянисті очі, підвищена чутливість до світла, головні болі, набряки навколо очей.

Невідкладна допомога у разі *світлового опіку очей:*

- заберіть постраждалого від джерела світла;
- якщо постраждалий носить контактні лінзи, попросіть зняти їх;
- допоможіть постраждалому захистити очі і дати їм відпочити так довго, наскільки це можливо, а саме:

а. необхідно залишатися у приміщенні у сонцезахисних окулярах для полегшення болю або дискомфорту,

- b. утримувати очі заплющеними якомога довше, с. робити робляючі прохолодні компреси на заплющені повіки,
- d. закапати фізіологічний розчин або очні краплі в очі для зволоження.

Якщо протягом 24 годин ситуація не покращиться, варто звернутися по допомогу до медичного закладу.

Електричний опік - струм може вплинути на роботу серця, призвести до його зупинки. Можливо буде кілька місць опіків - місця входу та виходу електричного струму. Охолоджувати потрібно все.

НЕ МОЖНА: 1. Проколювати пухирі. 2. Відривати прилиплий до місця опіку одяг. 3. Наносити креми / мазі / олії тощо. 4. Прикладати безпосередньо лід (можна тільки через тканину). 5. Накривати ватою.

Після надання першої допомоги зверніться за допомогою фахівців, якщо:

- від опіку постраждали діти у віці до 5 років або дорослі старші 60 років;
- від опіку постраждало обличчя, вуха, руки, стопи, суглоби або статеві органи;
- від опіку постраждали дихальні шляхи (наприклад, у результаті вдихання диму або гарячих газів);
- опік повністю покриває шию, тулуб, кінцівки або пошкоджені суміжні частини тіла (рука + тулуб);
- у постраждалого глибокий опік;
- опік викликаний електрикою, хімічними речовинами;
- від опіків постраждало понад 5% шкірних покривів тіла дітей молодше 16 років і більше 10% шкірних покривів тіла дорослих старше 16 років.

Для оцінки розмірів опіку використовуйте долоню постраждалого: його долоня разом з пальцями складає близько 1% всіх шкірних покривів його тіла.

3. Домедична допомога у разі алергічних реакцій, астми та удавлення.

Алергічні реакції

Зазвичай імунна система допомагає підтримувати організм здоровим борючись із патогенами, які можуть спричинити різні захворювання. В осіб з

алергією, однак, імунна система може реагувати на нормальні нешкідливі речовини провокуючи алергічні реакції.

Алергічні реакції відбуваються у дві стадії. Спочатку імунна система сприймає нормальну нешкідливу речовину за небезпечну і продукує антитіла, щоб залишатися готовою реагувати на відповідного алергена. Коли організм знову піддається впливу алергена, ці антитіла вивільняють низку хімічних речовин імунної системи, таких як гістамін, які викликають симптоми алергії.

Хоча деякі речовини більш поширені як алергени (наприклад, арахіс. і пилок), майже все може викликати алергічну реакцію. Важкість алергічної реакції залежить від людини. Вона може бути незначною, як легке подразнення або настільки загрозливою для життя як анафілактичний шок. Ознаки та симптоми алергічної реакції залежать від тригера, але зазвичай вони проявляються в зміні роботи та стану таких систем і органів, як дихальні шляхи, шкіра, пазухи, носові проходи, серцево-судинна система та травна система.

Ознаки і симптоми алергічної реакції можуть варіюватися від легкої до дуже важкої і включають в себе наступне:

Нежить, свербіж або закладений ніс, чхання	Водянисті, червоні або опухлі очі, свербіж очей	Нудота, блювота, діарея, поколювання рота
Висип, кропивниця, опухлість, свербіж шкіри	Набряк губ, язика, обличчя або горла	Кашель, хрипи, задишка, Слабкість, запаморочення, сплутаність свідомості

Дії у разі алергічних реакцій.

Телефонувати в ЕМД і за можливості дістати АЗД, якщо алергічна реакція важка, потерпілий важко дихає, або втрачає свідомість.

1. Заспокоїти потерпілого. 2. Спробуйте виявити алерген і уникайте подальшого контакту з ним. 3. Спостерігайте за потерпілим чи не має ознак наростання симптомів. 4. Якщо потерпілий використовує ліки для контролю

алергічних реакцій (таких як антигістамінні препарати), допоможіть йому прийняти їх.

Анафілактичний шок (анафілаксія) - важка алергічна реакція. У той час як легкі алергічні реакції локалізовані, анафілаксія є реакцією по всьому організму, і це може викликати загальносистемне запалення і набряк. У деяких випадках дихальні шляхи набрякають, що ускладнює дихання. Важливо діяти швидко, коли у потерпілого проявляється анафілаксія, так як це може призвести до смерті.

Причинами прояву можуть стати медикаменти, харчові продукти, домашні тварини, укуси комах чи тварин, цвітіння рослин та навіть переохолодження.

Ознаки і симптоми анафілактичного шоку можуть бути схожі на ознаки і симптоми легкої алергічної реакції, але вони більш виражені. У потерпілого може розвинутиися одна або кілька ознак і симптомів протягом декількох секунд або хвилин після контакту з алергеном.

Ознаки і симптоми анафілактичного шоку. Якщо у потерпілого проявляються 2 або більше симптомів з наступних категорій, отже, він потребує допомоги у разі анафілактичного шоку:

1. Шкіра (наприклад, набряк губ, обличчя, шиї, вух та/або рук, свербіж, висип, кропивниця).
2. Дихання (наприклад, відчуття спазму в грудях або горлі, кашель, хрипи або високі шуми).
3. Свідомість (наприклад, слабкість, запаморочення або відсутність реакції).

Дії у разі анафілактичного шоку.

1. Телефонувати в ЕМД і за можливості дістати АЗД.
2. Якщо у потерпілого є автоматичний інжектор адреналіну, допоможіть йому застосувати його.
3. Забезпечте спокій і заохочуйте потерпілого дихати нормально.
4. Надайте потерпілому зручного положення.

Якщо стан потерпілого не покращився через 5 хв після введення першої дози адреналіну і ЕМД ще не прибула, допоможіть потерпілому ввести другу дозу, якщо така є наявна. Другу дозу вводять в іншу ногу, ніж була введена перша доза.

Особи, в яких може проявлятися анафілаксія, повинні мати при собі мінімум 2 дози адреналіну (2 автоматичні інжектори).

Астма

Багато людей мають астму - хронічне захворювання, при якому певні речовини або стани (тобто тригери) викликають запалення і набряк бронхіол (невеликі трубки в основі легень), що ускладнює рух повітря всередину і з легень.

Астма частіше зустрічається у дітей. Люди, які страждають на астму, зазвичай знають, що може викликати напад, і вживають заходів, щоб уникнути цих тригерів. Астма зазвичай контролюється за допомогою ліків.

Астма може бути спровокована:

- ✓ забрудненням повітря або поганою якістю повітря (наприклад, сигаретний дим);
- ✓ алергією (наприклад, на пилок, їжу, ліки, укуси комах або тварин);
- ✓ коливанням температури, екстремальною вологістю або надзвичайною сухістю;
- ✓ сильними запахами (наприклад, парфуми, ароматичні засоби для чищення);
- ✓ застудою;
- ✓ фізичною активністю;
- ✓ респіраторним інфекціями;
- ✓ стрес або тривога

Навіть коли людина вживає заходів для управління своєю астмою, уникаючи тригерів і приймаючи призначені ліки тривалого контролю, вона може все ще іноді відчувати напади астми. *Ознаки і симптоми нападу астми включають наступне:*

1) хрипи або кашель, особливо при видиху; 2) задишка; 3) швидке, неглибоке дихання; 4) страх та тривога; 5) скутість в грудях; 6) поколювання в руках і ногах; 7) потіння; 8) важко говорити.

Дії у разі нападу астми:

Зателефонуйте ЕМД і за можливості дістаньте АЗД, якщо людина дуже важко дихає, дихання людини не покращується після прийому ліків, або людина не реагує.

1. Усуньте будь-які тригери астми, якщо це можливо. Якщо щось в навколишньому середовищі викликає напад, допоможіть потерпілому покинути це місце, якщо це безпечно зробити.

2. Створіть потерпілому комфорт спокій.

3. Допоможіть потерпілому прийняти ліки від астми, якщо вони в нього наявні.

Використання інгалятора:

1. Швидко струсити інгалятор 3-4 рази, зняти кришку.

2. Видихнути поза інгалятором.

3. Піднести інгалятор до рота і натиснути на нього при цьому повільно і глибоко вдихаючи.

4. Затримати подих до 10 с і видихнути.

4. Домедична допомога у разі удавлення.

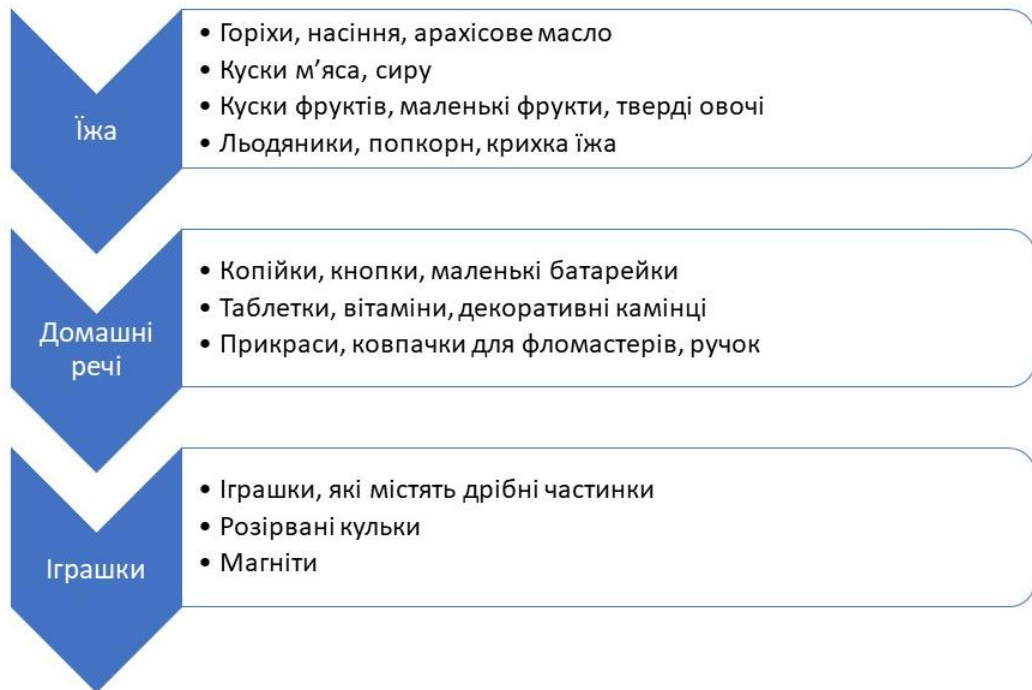
Удавлення

Анатомія і фізіологія. Дихальна система складається з дихальних шляхів і легень. При вдиху повітря надходить ззовні в легені через дихальні шляхи. Дихальна система постійно забезпечує організм необхідним киснем і відбувається видалення вуглекислого газу. Процес дихання значною мірою мимовільний і контролюється мозком.

Дихальні шляхи – це прохід, який з'єднує ніс і рот з легенями. Удавлення виникає тоді, коли дихальні шляхи повністю або частково блокуються стороннім предметом (кусками їжі, маленькими іграшками), через набряк у горлі чи в роті, рідинами, такими як блювота чи кров. Якщо дихальні шляхи

заблоковані язиком людини або через набряк, це називається анатомічною обструкцією. Якщо дихальні шляхи блокуються фізичним об'єктом, це називається механічною обструкцією. Діти до 5 років мають особливо високий ризик удавлення, тому що їхні дихальні шляхи приблизно такого ж розміру, як їхні мізинці, але задихнутися може людина будь-якого віку.

Небезпечні предмети, які можуть спричинити удавлення:

Дії і заходи, які можуть зменшити ризик удавлення:

- добре пережовування їжі перед ковтанням;
- повільне і спокійне вживання їжі;
- уникання розмов, сміху, ходіння під час жування

Дії і заходи, які можуть зменшити ризик удавлення у дітей та немовлят:

- коли діти починають їсти тверду їжу, починати треба з пюре з додаванням твердих шматків;
- навчати дітей спокійно їсти, правильно жувати, не розмовляти з повним ротом їжі;
- заохочувати дітей сидіти під час їжі;

- переконатись, що немовлята та маленькі діти не можуть дотягнутися до маленьких предметів достатніх, щоб вони могли їх проковтнути;
- діти можуть вдавнитися м'яким пластиком (наприклад, відрізними кутиками пакетів для молока) і гумою (наприклад, повітряні кульки, які трісли), а також твердими предметами (іграшки розміром менше 4 см в діаметрі), тому необхідно тримати ці предмети поза досяжністю.

Часткове удавлення спостерігається тоді, коли дихальні шляхи лише частково заблоковані. Кашель - це спосіб очищення дихальних шляхів організмом, тому він може свідчити про їхню часткову обструкцію. Людина, яка кашляє, ще може дихати. Оскільки сильний кашель зазвичай усуває обструкцію, необхідно заохочувати людину продовжувати кашляти. У цей час необхідно бути поряд і спостерігати за людиною на той випадок, якщо буде необхідна подальша допомога. Дії щодо надання допомоги у разі повного удавлення будуть неефективним для часткового удавлення. Якщо людина є або стає занадто слабкою, щоб кашляти, або її стан буде швидко погіршуватися до виникнення повного удавлення. Якщо людина, яка задихається, не в змозі сильно кашляти з будь-якої причини, негайно треба телефонувати до служби екстреної медичної швидкої допомоги 103 (112) і уважно стежити за станом людини.

Повне удавлення. Ознаки та симптоми:

- ✓ неможливість говорити, кашляти, або дихати;
- ✓ високі пискливі звуки;
- ✓ почервоніння шкіри, яка синіє або бліднішає, ніж зазвичай;
- ✓ панічний вигляд з широко розплющеними очима;
- ✓ одна або обидві руки стискають горло.

Домедична допомога у разі повного удавлення залежить від віку і стану потерпілого.

Якщо потерпілий – це доросла людина або дитина старше 12 місяців при свідомості, алгоритм дій є наступним:

1. Якщо можливо покличете на допомогу інших осіб, які зателефонують в екстрену медичну допомогу і за можливості знайдуть АЗД (автоматичний зовнішній дефібрилятор).

2. Якщо рятувальник один, негайно надавати домедичну допомогу, не затримуючись на виклик екстреної медичної допомоги. Кликати на допомогу сторонніх осіб.

3. Спробуйте змістити об'єкт, який спричиняє удавлення поєднавши будь-які два з наступних трьох способів: ударами в спину, поштовхи в живіт чи поштовхи в груди. Продовжуйте чергувати два методи, доки:

1) об'єкт не вийде з дихальних шляхів, 2) людина почне дихати, або 3) людина втратить свідомість.

Удари в спину

1. Встаньте позаду людини (або на коліна, якщо ви є значно вищими) і обхопіть однією рукою по діагоналі груди людини.
2. Нахиліть людину вперед у попереку, поки верхні дихальні шляхи не досягнуть рівня найменш паралельно до землі.
3. Кистю вільної руки завдати до 5 сильних ударів у спину між лопатками.

Поштовхи в живіт

1. Станьте позаду людини і переконайтеся, що ваша позиція стабільна. Якщо особа значно нижча ніж ви, може бути ефективніше стояти на колінах.
2. Обхопіть руками талію людини, стисніть кулак і розмістіть його трохи вище пупка.
3. Обхопіть кулак іншою рукою і швидко зробіть до 5 поштовхів всередину та вгору живота людини.

Поштовхи в груди

1. Встаньте позаду людини (якщо особа значно нижча ніж ви, може бути ефективніше стояти на колінах.) і обхопіть обома руками груди людини, безпосередньо під пахвами.

2. Стиснутий кулак покладіть на середину грудей людини великим пальцем всередину, і обхопіть його іншою рукою.

3. Зробіть до 5 поштовхів у грудну клітку потягнувши людину назад до себе. Якщо ви виявите, що поштовхи неефективні, потягніть людину до себе різкіше і глибше.

Домедична допомога у разі удавлення вагітних чи осіб з габаритною конституцією тіла.

1. Якщо не можливо обхопити людину навколо талії і відповідно виконати поштовхи в живіт, або надається допомога жінці, яка є явно вагітна, необхідно чергувати 5 ударами у спину між лопатками і 5 поштовхів в груди.

2. Продовжувати надавати допомогу, доки не з'явиться об'єкт, яким людина вдавилась, людина починає дихати або кашляти, або людина перестає реагувати.

Домедична допомога у разі удавлення дитини старшої 12 місяців

1. Якщо дитина досить низького зросту, необхідно стати на коліна на підлогу, при цьому одне коліно підняти.

2. Дитина повинна бути перекинена через підняте коліно. Необхідно виконати 5 ударів у спину, чергуючи з 5 поштовхами в груди або 5 поштовхами в живіт.

3. Продовжувати надавати допомогу доки не з'явиться об'єкт, яким дитина вдавилась, дитина починає дихати або кашляти, або дитина перестає реагувати.

Самодопомога у разі удавлення.

1. Якщо поруч є люди, прямуйте до місця, де вас можуть помітити.

2. Спробуйте зрушити предмет, виконуючи поштовх у груди відносно безпечного предмета без гострих країв або кутів, наприклад таких як спинка стільця або край столу.

Домедична допомога у разі удавлення дитини до 12 місяців

1. Сядьте або встаньте на коліна, тримаючи дитину.

2. Покладіть дитину обличчям вниз уздовж свого передпліччя, тримаючи її щелепу у своїй руці.

3. Спертися передпліччям на ногу, щоб голова дитини була нижче, ніж її решта тіла.

4. Зробіть 5 сильних ударів у спину між лопатками кистю вільної руки.

5. Якщо предмет не зрушився, переверніть дитину обличчям догори, підтримуючи голову.

6. Покладіть 2 пальці на середину грудей трохи нижче лінії сосків і швидко виконайте 5 сильних натискань на грудну клітку, прогинаючи вниз на 1/3 глибини грудей.

7. Повторіть 5 сильних ударів у спину та 5 натискань на грудну клітку, доки предмет не вийде, чи дитина почине плакати, дихати або кашляти, або дитина перестане реагувати.

Дії після видалення об'єкта з дихальних шляхів.

Предмет, що потрапив у дихальні шляхи, може пошкодити чутливі тканини в трахеї і задній стінці горла. Це може спричинити кровотечу та набряк. Будь-яка особа, яка пережила повне удавлення, повинна звернутися за медичною допомогою, навіть якщо об'єкт вдалося видалити.

Якщо були здійснені удари в спину, поштовхи в живіт або грудну клітку для видалення предмета, то ці процедури можуть також нанести шкоду потерпілому (крім шкоди, спричиненої самим удавленням), тому будь-яка особа, якій надається така допомога, повинна пройти обстеження в медичному закладі.

Людина, яка пережила часткове удавлення, повинна звернутися до лікаря, якщо будь-який респіраторний дистрес. Слід спостерігати за людиною протягом кількох годин після інциденту, щоб переконатися у відсутності пошкоджень: якщо немає ознак травми перші кілька годин людина, ймовірно, ушкоджень немає.

Удавлення в людини, яка не проявляє реакції.

Якщо людина, що задихається, перестає реагувати, перемістіть її на землю якомога безпечніше та негайно розпочніть СЛР, починаючи з компресії грудної клітки.